

Tina Bohak

Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

BREDA OBLAK – SPIRITUS AGENS SEMINARSKEGA IZOBRAŽEVANJA GLASBENIH PEDAGOGOVOV »GLASBENI BOVEC«

Izvirni znanstveni članek / Original Research Paper

Izvleček

Zgodovina razvoja permanentnega izobraževanja sega v leto 1988 z načrtno ustanovitvijo Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev. Uraden pričetek izvajanja različnih programov permanentnega izobraževanja pa se je pričel leto kasneje. Določene oblike izobraževanj so se izvrševale pred letom 1989, saj so bili strokovni stiki Brede Oblak z učitelji tako rekoč prisotni skozi celotno obdobje njenega profesionalnega delovanja. Seminarско izobraževanje z naslovom »*Glasbeni Bovec*« je bilo organizirano v Bovcu med leti 1989–1993 pod okriljem Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani, Zavoda RS za šolstvo in šport ter Kulturnega doma Bovec. Glavna snovalka je bila Breda Oblak. V tem času je bilo izpeljanih šest programov. Bovško seminarско izpopolnjevanje predstavlja temeljni premik v permanentnem izobraževanju glasbenih pedagogov na slovenskih tleh.

Ključne besede: permanentno izobraževanje, Breda Oblak, »*Glasbeni Bovec*«, seminarji, glasbena pedagogika

Abstract

Breda Oblak – Spiritus Agens of the Seminar Education of Music Pedagogues, Named "Glasbeni Bovec"

The history of the development of permanent education dates back to 1988, when the Ministry of Education and Sport and the Institute of Education and Sport of the Republic of Slovenia activated the area with the planned establishment of the Special Educational Community for Pedagogical Orientation. The official start of the implementation of various permanent education programs started the year later. Some forms of education had been implemented before 1989. Breda Oblak's professional contacts with teachers were thus practically present throughout the whole period of her professional work. Seminar education, entitled »*Glasbeni Bovec*«, was organized in Bovec between 1989 and 1993 under the auspices of the Academy of Music of the University of Ljubljana, the National Education and Sport Institute Slovenia and the Bovec Cultural Center. The main creator was Breda Oblak. During this period, six programs were conducted. The Bovec seminar upgrading is a fundamental shift in the permanent education of music pedagogues in Slovenia.

Keywords: permanent education, Breda Oblak, »*Glasbeni Bovec*«, seminars, music pedagogy

Permanentno izobraževanje – imperativ sodobnega časa

Udejstvovanje Brede Oblak je bilo skozi celotno obdobje delovanja večplastno. Eno izmed pomembnejših področij je bilo njeno aktivno delovanje na področju permanentnega izobraževanja glasbenih pedagogov v splošnem in glasbenem šolstvu.

Zgodovina razvoja le-tega sega v leto 1988, ko sta Ministrstvo za šolstvo in šport ter Zavod RS za šolstvo in šport SR Slovenije v ta namen področje aktivirala z načrtno ustanovitvijo Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev.¹ Predsedstvo te organizacije je razpravljalo z ravnatelji srednjih pedagoških šol, rektorjema ljubljanske in mariborske univerze, dekani visokošolskih pedagoških šol, predstavniki Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo in Zavoda RS za šolstvo SR Slovenije. Govorili so o pobudah in stališčih ter nadaljnjih fazah oblikovanja pedagoškega izobraževanja in organizacije te dejavnosti z zagotovitvijo denarnih sredstev skupščine SR Slovenije ter pridobitvijo izvajalcev in nosilcev programov permanentnega izobraževanja v skladu z zakonskimi določili.²

V začetku septembra 1989 je bil opravljen razgovor s prodekani za študijska vprašanja visokih pedagoških šol v SR Sloveniji, kjer so bili sprejeti sklepi, da je potrebno s sredstvi javnega obveščanja informirati kar najširši krog ljudi o pričetku izvajanja permanentnega izobraževanja s predlogom financiranja. Osnovni kriteriji so bili: realizacija, kasnejša evalvacija izvedenih oblik ter izdaja potrdila o opravljenem seminarju. Financiranje permanentnega izobraževanja učiteljev je Izobraževalna skupnost Slovenije namenila za pripravo in izvedbo programov neposredno izvajalkam oz. kadrovskim šolam, v skladu z razpisanimi in glede na normative izpeljanimi programi.³ Pod okriljem Republiškega sekretariata za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo so bili v tem letu torej razpisani prvi »uradni« programi permanentnega izobraževanja za učitelje na različnih področjih.⁴

Posebej je potrebno poudariti, da so se določene oblike izobraževanj že izvrševale pred letom 1989. Strokovni stiki Brede Oblak z učitelji so bili namreč prisotni skozi celotno obdobje njenega profesionalnega delovanja. Seminarji so potekali v več kot 50 različnih krajih po Sloveniji in zamejstvu, a je potrebno poudariti tudi kvantiteto, saj je Breda Oblak nekatere obiskovala večkrat, zlasti v večjih organizacijskih centrih. Vsebinsko so se srečanja v obliki glasbenih delavnic, učnih nastopov, predavanj in posvetov nanašala na splošno glasbeno vzgojo (npr. predstavitve didaktično-metodičnih novosti, učnih ur, glasbenih dejavnosti, učnih načrtov, didaktičnih gradiv, pristopov do učencev, dijakov pri glasbeni vzgoji), v glasbenem šolstvu pa na Nauk o glasbi, zgodnjo glasbeno vzgojo in na splošni pomen glasbenega šolanja. Organizirani so bili s strani posameznih šol (npr. GŠ Domžale, GŠ Solkan, GŠ Trebnje, SGBŠ Maribor, OŠ Prevalje ipd.) posameznih šolskih regij (GŠ ali OŠ v Zasavju, skupnost posebnih šol itd.), Zavoda za šolstvo in njegovih organizacijskih enot (Maribor, Dravograd, Kranj, ...), založb (DZS, IZOLIT),

1 Drugo desetletje na AG, osebni arhiv Brede Oblak.

2 Dopis Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev, št. 010 – 1/87, Ljubljana, 18. 1. 1989, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca, Obvestila in navodila v zvezi z organizacijo in realizacijo permanentnega izobraževanja učiteljev, Akademija za glasbo – posamezni dokumenti za seminar »Glasbeni Bovec«.

3 Predlog Priloge za financiranje permanentnega izobraževanja učiteljev, Dopis Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev, št. 61–5/89–JŽ, Ljubljana, 3. 5. 1989, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca, Obvestila in navodila v zvezi z organizacijo in realizacijo permanentnega izobraževanja učiteljev, Akademija za glasbo – posamezni dokumenti za seminar »Glasbeni Bovec«.

4 Dopis srednjim in glasbenim šolam v SR Sloveniji, št. 38/89, Ljubljana, 22. 3. 1989, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca, Obvestila in navodila v zvezi z organizacijo in realizacijo permanentnega izobraževanja učiteljev, Akademija za glasbo – posamezni dokumenti za seminar »Glasbeni Bovec«.

Pedagoškega inštituta, Centra za pravo učenje in poučevanje GLOTTA NOVA, povabila pa so, kot rečeno, prihajala tudi z zamejstva (npr. Gorica, Trst, Celovec, Prosek, Bazovica, Videm ipd.). Srečanja so imela obliko glasbenih delavnic, učnih nastopov, predavanj in posvetov.⁵

»Glasbeni Bovec« – mejnik preteklosti in izziv prihodnosti

Pomemben segment v razvoju permanentnega izobraževanja glasbenih pedagogov predstavlja seminarsko izobraževanje z naslovom »Glasbeni Bovec«. Organizirano je bilo v Bovcu med leti 1989–1993 pod okriljem Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani, Zavoda RS za šolstvo in šport ter njegovimi republiškimi svetovalci za vzgojo in področnimi svetovalci za glasbo ter Kulturnega doma Bovec. Glavna ustvarjalka je bila Breda Oblak in njena ideja o permanentnem izobraževanju glasbenih pedagogov je postala osrednje vodilo bovških glasbenih srečanj. Kot prodekanja za študijske zadeve na ljubljanski Akademiji za glasbo (1989–1993) je bila zadolžena za vodstvo in organizacijo programov, kot visokošolska predavateljica pa tudi za strokovne prispevke s področja glasbene didaktike. V tem času je bilo izpeljanih šest programov, ki so bili zastavljeni celostno. Ob seminarjih, na katerih so vsako leto domači in tuji strokovnjaki obravnavali aktualno glasbenopedagoško problematiko, ki se je nanašala tako na individualni pouk instrumentov kot tudi na pouk glasbene vzgoje v splošnem šolstvu ter pouk Nauka o glasbi in Solfeggia v glasbenem šolstvu, so bili organizirani tudi spremljevalni koncerti.⁶ Seminar je sodil v okvir državnega strokovnega izpopolnjevanja. Vsak kandidat, ki se je udeležil seminarja in v predvidenem roku ter v skladu s tematiko izoblikoval seminarsko nalogo oz. mnenje, je prejel potrdilo o sodelovanju in usposabljanju s strani organizatorja, kar je bilo mogoče uveljavljati tudi pri napredovanju zaposlenih v nazive v vzgoji in izobraževanju.⁷

Izbira mesta Bovec ni naključna, saj se je zanj posebej zavzel nekdanji dekan Akademije za glasbo, skladatelj, dirigent in pedagog Dane Škerl, ki mu je bil Bovec tako rekoč drugi dom. Z vodstvom hotela, hotelskimi zmožnostmi in Kulturnim domom, ki ga je vodil upravitelj Sergej Wojčický ter osnovnošolskimi prostori, ki jih je ravnatelj vsakoletno odstopil, je Bovec omogočal tako delovne kot tudi bivalne pogoje.⁸ Bovec je prevzel še Bredo Oblak, ki je v enem izmed intervjujev poudarila: »Saj ne vem, kaj je tisto več, kar nas v Bovcu spodbuja k ustvarjalnemu delu. Morda zrak, nemara bujno zelenje tukajšnje narave ali pa izjemna gostoljubnost domačinov. Živim v mestu, vzdusje v Bovcu pa lahko primerjam z rodno Gorenjsko, kjer imamo tudi hribe in veliko zelenja.«⁹ Koncertno življenje v Bovcu se je skozi leta počasi razvijalo in postalo sestavni del mestnega utripa. Po vzoru ajdovskega Zemona je Bovec želel postati stalno izobraževalno središče za

⁵ Drugo desetletje na AG, osebni arhiv Brede Oblak.

⁶ Osebni pogovor z Bredo Oblak, Ljubljana, 24. 10. 2017.

⁷ Potrdilo o usposabljanju, osebni arhiv Brede Oblak, »Glasbeni Bovec« – dnevnik 1989–1993.

⁸ Drugo desetletje na AG, osebni arhiv Brede Oblak.

⁹ Katja Roš, »Glasbeni Bovec postaja pojem in zanimivost«, *Delo*, let. 34, št. 133, str. 10.

glasbenike iz dežel Alpe-Jadran.¹⁰ Visoka umetniška kultura je počasi osvajala bovško občinstvo in Bovec postavljala na pomemben prestol koncertnega prizorišča.¹¹

1. seminar (1989)

Prvo seminarsko izobraževanje pod naslovom »*Glasbeni Bovec*« je bilo izvedeno med 5. in 7. majem 1989.¹² Namenjen je bil učiteljem glasbene umetnosti in glasbene vzgoje v srednješolskem izobraževanju ter učiteljem flavte in kljunaste flavte v glasbenih šolah. Seminar je obsegal dva sklopa predavanj in praktičnih vaj. Prvi sklop predavanj je bil namenjen učiteljem glasbe na srednjih šolah in je bil naravnán na glasbo 20. stoletja. O smereh razvoja glasbe 20. st. je predaval Primož Kuret, kompozicijsko tehniko tega obdobja pa je predstavil Marijan Gabrijelčič. Posebej odmevno je bilo predavanje Brede Oblak z naslovom *Percepcija glasbe s posebnim poudarkom na literaturi 20. stoletja*, kjer je poleg analize percepcije glasbe predavateljica ob zvočnem primeru predstavila tudi praktični prikaz aktivnega poslušanja glasbe in posredovala nekaj metodičnih navodil. Povezavo med glasbeno vzgojo v osnovni in srednji šoli je osvetlila Hedvika Vospersnik, pomembna navodila za vokalno tehniko pa sta podala Mirko Cuderman in Samo Vremšak. Drugi sklop je bil namenjen učiteljem flavte in kljunaste flavte. Vodila sta ga flavtista Boris Čampa in Tomaž Buh in predstavila uvod v metodiko ter elemente igre na flauti in kljunasti flauti. Prav tako sta predstavila še izbor in obravnavo ustrezne literature za oba instrumenta.¹³ Skupno predavanje z naslovom *Vzgojni pomen skupinskega muziciranja* je bilo namenjeno vsem udeležencem seminarja, prav tako pa sta bila kot del seminarskega programa izvedena tudi dva koncerta za širše občinstvo. Na prvem koncertu so nastopili učenec kljunaste flavte Štefan Hladnik ter kvartet flaut iz ljubljanske Akademije za glasbo v sestavi Alenka Goršič, Katarina Mali, Nataša Paklar in Karolina Šantl. Slednji sta nastopili tudi solistično. Na drugem koncertu pa se je predstavil dekliški oktet Šolskega centra Vojvodina Tolmin pod umetniškim vodstvom Vere Clemente Kojić s skladbami slovenskih skladateljev.¹⁴

Prvega seminarja v Bovcu se je udeležilo 19 udeležencev s področja glasbene vzgoje v srednjem šolstvu ter 18 učiteljev flavte in kljunaste flavte iz vse Slovenije, skupaj 37 seminaristov.¹⁵ Kot že omenjeno, je bil pomemben segment seminarskega izobraževanja tudi evalvacija le-tega, kjer so vsako leto aktivno sodelovali svetovalci za glasbo Zavoda RS za šolstvo in šport. Iz anketnih vprašalnikov je mogoče ugotoviti, da so udeleženci prvi seminar ocenili kot dober. Posebej so izpostavili odlično organizacijo ter vsebino, hkrati pa izrazili željo po organizaciji tovrstnih seminarjev v prihodnje. Udeleženci so med drugim zapisali: »*Vsa zahvala predavateljem in organizatorjem. Najboljša je bila glasbeno-pedagoška delavnica z dr. Bredo Oblakovo. [...] Seminar 'Glasbeni Bovec' naj*

10 Katja Roš, »Bovec naj bi postal mednarodno glasbeno izobraževalno središče«, *Delo*, let. 31, št. 101, str. 11.

11 Katja Roš, »Glasbeni Bovec postaja pojem in zanimivost«, n. d., prav tam.

12 Osební arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

13 Milena Nograšek, Srednja vzgojiteljska šola v Ljubljani, »Ob seminarju glasbenih pedagogov v Bovcu / 5–7. maja 1989/, tipkopis, osební arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

14 Osební arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

15 Prav tam.

bi postal tradicionalen.«¹⁶ Prav tako so izrazili željo po organizaciji okrogle mize oz. vodenih razgovorov na prihodnjih srečanjih, kjer bi domači in tuji strokovnjaki opredeljevali določeno tematiko in bi se lahko tudi udeleženci v razpravo tvorno vključevali, kar se je v prihodnjih letih tudi uresničilo.¹⁷

2. seminar (1990)

Drugi seminar »*Glasbeni Bovec*« je bil realiziran med 24. in 27. majem 1990.¹⁸ Namenjen je bil učiteljem solfeggia in trobil v osnovnem glasbenem šolstvu.¹⁹ Delo je potekalo v treh temeljnih skupinah, v okviru katerih so predavali ugledni domači in tuji strokovnjaki. Uvodno predavanje je pripadlo Bredi Oblak, o domači problematiki predmeta solfeggio pa so v vertikalnem sosledju inštitucij za nižje glasbene šole predavali Ivanka Ropas iz Glasbene šole Vič-Rudnik, ki je na ta način omogočila vpogled na nižji stopnji in preko tega v kontinuiteto solfeggia na posameznih stopnjah šolanja,²⁰ za srednjo stopnjo Tomaž Habe iz Srednje glasbene in baletne šole Ljubljana ter za visoko šolstvo Samo Vremšak in Ljubo Rančigaj iz Akademije za glasbo v Ljubljani.²¹ Osrednjo glasbeno delavnico za solfeggio je vodila svetovno priznana in ugledna profesorica Ildikó Herboly Kocsár iz Budimpešte, ki je predstavila sistem Kodalyjeve metode oz. svoj primer dobre prakse (izkustveno učenje solfeggia) v obliki glasbene delavnice.²² Predavanje prof. Herboly je v slovenski jezik prevajal skladatelj in ravnatelj osnovne šole Murska Sobota, Ladislav Vöröš,²³ v strokovne debate pa se je tehtno vključeval tudi njen mož, skladatelj Miklos Kocsár.²⁴ Področje trobil sta prevzela za trobento Anton Grčar in za rog Jože Falout iz Akademije za glasbo v Ljubljani.²⁵

V okviru izobraževanja sta bila organizirana dva celovečerna javna koncerta študentov Akademije za glasbo v Ljubljani. Na prvem se je predstavil kvintet trobil pod mentorstvom Stanka Arnolda v zasedbi David Špec – trobenta, Tibor Kerekeš – trobenta, Metod Tomac – rog, Aleš Šnofl – pozavna ter Domen Jeraša – pozavna. Na drugem koncertu pa sta se predstavila študent trobente Tibor Kerekeš ob klavirski spremljevi

17 Anketni vprašalniki za Glasbeni seminar »BOVEC«, 1989, osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

18 Milena Nograšek, Srednja vzgojiteljska šola v Ljubljani, »Ob seminarju glasbenih pedagogov v Bovecu / 5.–7. maja 1989/, tipkopis, osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

19 Poročilo Komiteju za vzgojo in izobraževanje o realizaciji načrtovanega programa permanentnega izobraževanja v Bovecu, 29. 5. 1990, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca, 2. seminar.

19 Pismo Brede Oblak Ildikó Herboly Kocsár, 19. 3. 1990, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca, 2. seminar.

20 Vabilo AG k sodelovanju na seminarju GŠ Vič-Rudnik, 19. 3. 1990, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca, 2. seminar.

21 Povzetek poročila Brede Oblak o programu seminarja, rokopis, osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

22 Pismo Brede Oblak Ildikó Herboly Kocsár, 19. 3. 1990, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca, 2. seminar.

23 Pismo Brede Oblak Ildikó Herboly Kocsár, 20. 4. 1990 in pismo Brede Oblak Ladislavu Vöröšu, 20. 4. 1990, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca, 2. seminar.

24 Pismo Brede Oblak Ildikó Herboly Kocsár, 19. 3. 1990, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca, 2. seminar.

25 Vabilo Glasbenim šolam po Sloveniji k udeležbi na seminarju, 1990, osebni arhiv dr. Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca, Obvestila in navodila v zvezi z organizacijo in realizacijo permanentnega izobraževanja učiteljev, Akademija za glasbo – posamezni dokumenti za seminar »*Glasbeni Bovec*«.

Vlaste Doležal Rus ter študent roga Metod Tomac ob klavirski spremljavi Božene Dornik.²⁶

Seminarja se je udeležilo 41 udeležencev za solfeggio ter 7 udeležencev za trobento, skupno 48 seminaristov, delavnica za rog pa zaradi nezadostnega števila prijav ni bila izvedena.²⁷ Analiza anketnih vprašalnikov je ponovno pokazala izjemno zadovoljstvo udeležencev.²⁸ Izpostavili so predvsem intenzivnost dela in željo po nadaljnjem tovrstnem strokovnem izpopolnjevanju: »[...] *Takšno obliko izobraževanja bi morali imeti vsako leto, najbolje v začetku šolskega leta (ali pred začetkom – avgusta) [...] Odlično organiziran seminar. Izjemno koristne vsebine, veliko možnosti za uporabo v praksi. [...] Bovec naj postane mednarodni center permanentnega izobraževanja glasbenih pedagogov!*«²⁹

3. seminar (1991)

»Glasbeni Bovec« je iz leta v leto vse bolj pridobival na veljavi. Tretje permanentno izobraževanje učiteljev glasbe je bilo izvedeno med 23. in 26. majem 1991.³⁰ Namenjeno je bilo učiteljem glasbene vzgoje v osnovnih šolah ter učiteljem klarineta in solopetja v glasbenih šolah.³¹ Osrednja tema seminarja za učitelje glasbene vzgoje v osnovni šoli je bila *Kompleksna glasbena vzgoja*.³² Uvodno predavanje je pripadlo humanistu, psihologu in piscu Janezu Svetini, ki je predstavil svoje poglede na glasbeno umetnost v vzgojnem pomenu.³³ Spregovoril je o splošnem vplivu glasbe na človeka, njeni vlogi pri vzgoji ter mestu v dobri šoli in o vlogi glasbenega učitelja.³⁴ Na temo kompleksne glasbene vzgoje sta predavali še Breda Oblak in Hedvika Vospornik. Osrednje predavanje je vodila eminentna predavateljica Judit Hartványi iz Budimpešte, ki je spregovorila o vokalni tehniki v osnovnošolskih razredih in pri zboru, prav tako je udeležence seminarja seznanila z osnovami dihalne tehnike.³⁵ Za prevod iz madžarščine v slovenščino je ponovno poskrbel ravnatelj Ladislav Vöröš.³⁶ Seminar za klarinet je vodil Alojz Zupan iz ljubljanske Akademije za glasbo. Predvideni program za solopetje je pripravila Eva

26 Koncertni list za koncert kvinteta trobil v Bovcu, 24. 5. 1990, Koncertni list za drugi koncert v Bovcu, 25. 5. 1990, osebni arhiv Brede Oblak, »Glasbeni Bovec« – dnevnik 1989–1993.

27 Osebni arhiv Brede Oblak, »Glasbeni Bovec« – dnevnik 1989–1993.

28 Poročilo Komiteju za vzgojo in izobraževanje o realizaciji načrtovanega programa permanentnega izobraževanja v Bovcu, 29. 5. 1990, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca, 2. seminar.

29 Anketni vprašalnik za »Glasbeni seminar 'Bovec' 1990«, osebni arhiv Brede Oblak, »Glasbeni Bovec« – dnevnik 1989–1993.

30 Predavatelj in organizatorji seminarja, rokopis, osebni arhiv Brede Oblak, »Glasbeni Bovec« – dnevnik 1989–1993.

31 Vabilo k prijavi na Seminar »Glasbeni Bovec«, osebni arhiv Brede Oblak, »Glasbeni Bovec« – dnevnik 1989–1993.

32 Poročilo Brede Oblak Komisiji za štipendiranje in izpopolnjevanje učiteljev, 7. 3. 1991, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca za 3. seminar.

33 Pismo Janeza Svetine Brede Oblak, Bled, 15. 3. 1991, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca za 3. seminar.

34 Pismo Janeza Svetine Brede Oblak, Bled, 27. 3. 1991, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca za 3. seminar.

35 Pismo Brede Oblak Judit Hartványi, 28. 3. 1991, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca za 3. seminar.

36 Pismo Brede Oblak Ladislavu Vöröšu, 8. 4. 1991, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca za 3. seminar.

Novšak Houška iz Akademije za glasbo v Ljubljani, a kot je razvidno iz zapisa, seminar zaradi neizkazanega interesa učiteljev petja na glasbenih šolah ni bil realiziran.³⁷

Po ustaljeni praksi preteklih seminarjev sta se v okviru seminarja zvrstila tudi dva spremljevalna koncerta študentov ljubljanske Akademije za glasbo. Na prvem koncertnem večeru se je predstavil študent klarineta, Jože Kotar, ob spremljavi Vlaste Doležal Rus, dan kasneje pa sta se na večeru samospevov in opernih arij predstavila študenta solopetja, Mojca Vedernjak in Marjan Trček, ob spremljavi Mojce Pucelj.³⁸ V soboto, 25. maja 1991, je bila pod vodstvom etnomuzikologa Julijana Strajnarja organizirana strokovna ekskurzija v Rezijo, kjer so udeleženci seminarja spoznali avtohtono glasbeno izročilo Rezije. V tamkajšnjem Kulturnem domu se jim je predstavila folklorna skupina »Val Resia« s plesom in petjem.³⁹

Seminarja za glasbeno vzgojo v osnovni šoli se je v letu 1991 udeležilo 38 seminaristov iz Slovenije in prvič tudi z zamejske Koroške, ter 12 za klarinet; skupno 50 udeležencev.⁴⁰ Tovrstni seminarji so predstavljali vrednoto in trajno popotnico za nadaljnje poučevanje učiteljev tako v splošnem kot glasbenem šolstvu. Potrebno je poudariti, da je seminar potekal v času, ko so bila trenja znotraj Jugoslavije vse trša in niti slutiti ni bilo mogoče, da je bila Slovenija tik pred vojno, v kateri je kasneje kot žrtev vojaškega napada v Gornji Radgoni umrl Janez Svetina.⁴¹

4. seminar (pomlad 1992)

Med 26. in 31. majem 1992 je bil v Bovcu organiziran že četrti seminar »*Glasbeni Bovec*«, ki je bil namenjen učiteljem violine in violončela. Delavnic za violino se je udeležilo šest kandidatov, ki sta jim bila mentorja Dejan Bravničar in Rok Klopčič, za violončelo pa sta bila predvidena predavatelja Ciril Škerjanec in Miloš Mleznik, a delavnica zaradi nezadostnega števila prijav ni bila izvedena.⁴² Uvodno predavanje in zaključne dejavnosti z diskusijo, mdr. republiški aktiv godalcev in zaključni posvet, sta vodila Breda Oblak in Franci Okorn iz Zavoda SRS za šolstvo.⁴³ Seminar sta spremljala dva koncerta, in sicer kvarteta violončel iz ljubljanske Akademije za glasbo pod mentorstvom Cirila Škerjanca, ter koncert simfoničnega orkestra in ustanove pod taktirko dirigenta Antona Nanuta.⁴⁴

37 Seminar za solopevce v Bovcu 25. 5.–27. 5. 1991, rokopis Brede Oblak, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca za 3. seminar.

38 Nagovor Brede Oblak ob otvoritvi seminarja »*Glasbeni Bovec*«, 1991, tipkopis, koncertni list za dva koncerta, osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

39 Pismo Brede Oblak Sergeju Wojčickiju, 14. 3. 1991, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca za 3. seminar; pismo Brede Oblak folklorni skupini »Val Resia«, 28. 3. 1991, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca za 3. seminar.

40 Osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

41 Osebni pogovor z Bredo Oblak, Ljubljana, 24. 10. 2017.

42 Pismo Brede Oblak Sergeju Wojčickiju, Ljubljana, 22. 4. 1992, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca za 4. pomladni seminar za godala, Udeleženci seminarja »*Glasbeni Bovec*«, rokopis, osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

43 Poročilo o seminarju »*Glasbeni Bovec*« Ministrstvu za šolstvo in šport, Ljubljana, 1. 6. 1992, osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

44 Pismo Brede Oblak Sergeju Wojčickiju, Ljubljana, 22. 4. 1992, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca za 4. pomladni seminar za godala; Udeleženci seminarja »*Glasbeni Bovec*«, rokopis, osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

Seminarja se je skupno udeležilo 23 učiteljev violine iz nižjih in srednjih šol Slovenije. Udeleženci so v evalvaciji posebej opozorili na dejstvo, da je bil to prvi daljši in sistematični seminar za učitelje godal, kar je bilo nedvomno izjemnega pomena.⁴⁵ Zaradi Mednarodnega pevskega festivala v Celju je bil program permanentnega izobraževanja za učitelje glasbe v osnovnih in srednjih šolah ter Nauka o glasbi v glasbenem šolstvu predstavljen na jesen novega šolskega leta 1992/1993.⁴⁶

5. seminar (jesen 1992)

Peti program permanentnega izobraževanja »*Glasbeni Bovec*« je bil realiziran med 7. in 11. oktobrom 1992 na temo *Oblike ustvarjalnega učenja pri glasbenem pouku*. Program je bil namenjen učiteljem glasbe v osnovnih in srednjih šolah ter tistim, ki poučujejo predšolske razrede in Nauk o glasbi v glasbenih šolah. Vsebina seminarja se je nanašala na oblike ustvarjalnega učenja v povezavi s posameznimi vzgojno-izobraževalnimi področji (izmišljanje, oblikovanje glasbenih vsebin; poustvarjanje; gibno-plesno, besedno in likovno izražanje ob glasbi).⁴⁷

Otvoritveni koncert je izvedel pevski zbor Centra srednjih šol iz Velenja pod vodstvom Danice Pirečnik.⁴⁸ Po predavanju Brede Oblak, ki je predstavila temeljne misli o pojmovanju ustvarjalnosti na področju glasbene vzgoje, pa je sledil t. i. »*Glasbeni kabaret*«, v katerem so utrip glasbenega življenja mladih izven šolskih klopi predstavili velenjski dijaki.⁴⁹ V nadaljevanju seminarja so na temo ustvarjalnega učenja pri glasbenem pouku predavali še: Danica Pirečnik o petju in ustvarjalnosti, skladatelj Jani Golob o improvizaciji glasbenih vsebin, Hedvika Vospornik o glasbi in besedni ustvarjalnosti, Iko Otrin o glasbi in gibalno-plesni ustvarjalnosti in ustvarjanju ter Črtomir Frelih o razmerju med glasbenim in likovnim jezikom. V soboto, 10. oktobra 1992, je bila organizirana ekskurzija v Vrsno in Kobarid.⁵⁰

Seminarja se je udeležil 101 udeleženec iz glasbenih in osnovnih šol vse Slovenije.⁵¹ Vpogled v anketne vprašalnike kaže, da so bili udeleženci z vsebinami in organizacijo zadovoljni.⁵²

45 Poročilo o seminarju »*Glasbeni Bovec*« Ministrstvu za šolstvo in šport, Ljubljana, 1. 6. 1992, osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

46 Besedilo za drugo delno objavo, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca za 4. pomladni seminar za godala.

47 Vabilo k sodelovanju na seminarju Črtomiru Frelihu, Ljubljana, 20. 5. 1992, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca in gradiva za 5. jesenski seminar.

48 Zahvala Brede Oblak Centru srednjih šol Velenje, Ljubljana, 12. 10. 1992, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca in gradiva za 5. jesenski seminar.

49 Uvodni nagovor Brede Oblak na 5. seminarju »*Glasbeni Bovec*«, osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

50 Osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

51 Prav tam.

52 Dopis slovenskih učiteljev glasbene vzgoje – Bovec 92, Bovec, 9.–11. 10. 1992, osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

6. seminar (1993)

Zadnji v seriji seminarjev »*Glasbeni Bovec*« je potekal med 6. in 10. oktobrom 1993 za učitelje osnovnih in srednjih šol ter Nauka o glasbi glasbenih šol. Osrednja tema seminarja je bila *Poti do glasbenih vsebin*.⁵³ Ob domačih predavateljicah Bredi Oblak in Hedviki Vospernik so osrednja predavanja vodili dunajski predavatelji. Margarethe Sparber, dolgoletna profesorica Visoke šole za glasbo in gledališče ter Inštituta za glasovno izobrazbo z Dunaja je teoretično in praktično predstavila oblikovanje govornega ter pevskega glasu v razvoju od otroštva do obdobja pred, med in po mutaciji. Preizkus glasov in demonstracijo je prikazala neposredno z učenci OŠ Bovec. Wolf Peschl z dunajskega Pedagoškega inštituta je vodil delavnico »nove glasbe« in jo skozi didaktično interpretacijo posredoval skozi tri kronološko zaokrožene tematske sklope. Vključevanje instrumentalne igre in popularne glasbe v pouk pa je v tretji delavnici prikazala njegova soproga Gabi Peschl, strokovnjakinja za latinsko ameriško glasbo. Dokazala je pomen skupnega muziciranja za mladostnike, domiselne motivacije, maksimalne aktivnosti ter ustvarjalnost.⁵⁴ Bruno Ravnikar je z udeleženci izvedel program slovenskih ljudskih plesov, ki je nakazoval smotrnost povezave, glasbenega in plesnega izražanja v glasbenem pouku ter poudaril pomen načrtnega ohranjanja ljudske dediščine.⁵⁵

Po ustaljeni praksi preteklih let je seminar »*Glasbeni Bovec*« glasbeno dopolnil tudi spremljevalni koncert, kjer se je z deli skladateljev 20. stoletja predstavila flavtistka Karolina Šantl Zupan ob klavirski spremljavi Vlaste Doležal Rus.⁵⁶ Zaradi neugodnih vremenskih razmer je odpadla načrtovana ekskurzija po Bovcu in okolici. Nadomestile so jo strokovne vsebine ter predavanje z diapozitivi in video posnetki o naravnih, kulturnih, zgodovinskih in športnih zanimivostih v Bovcu in okolici.⁵⁷

Seminarja 1993 se je udeležilo 116 udeležencev, ki so ponovno izkazali zadovoljstvo tako nad vsebino kot tudi organizacijo izobraževanja.⁵⁸

Delovanje Brede Oblak na mestu prodekanje za študijske zadeve na ljubljanski Akademiji za glasbo se je s 1. septembrom 1993 zaokrožilo in posledično tudi organizacija »*Glasbenega Bovca*«.⁵⁹

53 Prijavnica na seminar »*Glasbeni Bovec*«, 6.–10. 10. 1993, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca – 6. seminar.

54 Poročilo o programu izpopolnjevanja »*Glasbeni Bovec 1993*«, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca – 6. seminar.

55 Prav tam.

56 Prav tam.

57 Prav tam.

58 Udeleženci seminarja 1993, osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993, Poročilo o programu izpopolnjevanja »*Glasbeni Bovec 1993*«, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca – 6. seminar.

59 Osebni pogovor z Bredo Oblak, Ljubljana, 24. 10. 2017, Poročilo o programu izpopolnjevanja »*Glasbeni Bovec 1993*«, osebni arhiv Brede Oblak, mapa Bovec – korespondenca – 6. seminar.

Sklep

Seminarsko izobraževanje »*Glasbeni Bovec*« predstavlja temeljni premik v permanentnem izobraževanju glasbenih pedagogov na slovenskih tleh. Pomembno je prispevalo k učinkovitejšemu sodelovanju različnih profilov glasbenih učiteljev ter k celostnemu pojmovanju glasbene vzgoje v celotnem glasbeno-izobraževalnem sistemu. V Bovecu so se srečevali glasbeni pedagogi, ki so ob glasbi dopolnjevali ter izmenjevali svoje izkušnje, kar je bilo zanje zagotovo neprecenljivega pomena in se je odražalo tudi skozi vsakoletno naraščajoče število udeležencev. Iz seminarskih nalog oz. drugih mnenj, ki so jih udeleženci seminarjev »*Glasbeni Bovec*« morali pripraviti v okviru strokovnega izpopolnjevanja, je razvidno, da so seminarji v veliki meri navdihovali posameznike, ki so tako pripravili od glasbeno-plesne predstave (vključno s celotnim potekom predstave, koreografijo, postavitvijo luči in plesalcev ter slikovnega gradiva),⁶⁰ do predstavitve glasbenega izročila posameznega kraja (ljudske pesmi posameznega področja, slikovno gradivo, predstavitev pesmi ob šegah, kot je Pust idr.),⁶¹ vključevanja plesa in plesnih elementov v glasbene dejavnosti, dela z otroškimi glasovi pred, med in po mutaciji ter glasovni higieni.⁶² Ena izmed udeleženk seminarja, Elizabeta Križanić, je seminarsko nalogo zasnovala kot pismo prijateljici, v katerem je predstavila svoje doživljanje seminarja in zaobjela srčno poslanstvo in veličino Brede Oblak, ki dokazuje, da je bila in še vedno ostaja veliko več kot le izjemna strokovnjakinja na področju glasbene pedagogike: »[...] *Po koncertu nam je dr. Oblakova predstavila štiri seminarske teme in predavateljce. To je storila na svojstven način: iz nje izžareva nekaj lepega in prevzame te občutek, ko se zaveš pomembnosti svojega poklica. Njene besede bi lahko strnila v znani pregovor: 'Koliko daš, koliko dobiš.' Kadar koli imam priložnost biti v njeni bližini (žal so to samo seminarji in njene knjige), se spomnim dveh svojih profesorov iz srednje šole, zaradi katerih niti za trenutek ne pomislim, da bi kdaj želela delati kaj drugega. [...]*«⁶³

Literatura

Osebni arhiv Brede Oblak, fond »*Glasbeni Bovec*«.

Osebni arhiv Brede Oblak, »*Glasbeni Bovec*« – dnevnik 1989–1993.

Osebni pogovor z Bredo Oblak. Ljubljana, 24. 10. 2017.

Roš Katja (1992). Glasbeni Bovec postaja pojem in zanimivost. *Delo*, let. 34, št. 133, str. 10.

Roš Katja (1989). Bovec naj bi postal mednarodno glasbeno izobraževalno središče. *Delo*, let. 31, št. 101, str. 11.

⁶⁰ Brigita Tornič Milharčič, »*Seminarska naloga*«, osebni arhiv Brede Oblak.

⁶¹ Slavica Cvitanič, »*Seminarska naloga Glasbeni Bovec: glasbeno izročilo mojega kraja*«, osebni arhiv Brede Oblak; Ivan Levar, »*Seminarska naloga Bovec z mojimi učenci: ljudski plesi in pesmi*«, osebni arhiv Brede Oblak.

⁶² Marija Feguš, »*Seminarska naloga Glasbeni Bovec 1994, Delo z otroškimi glasovi*«, osebni arhiv Brede Oblak.

⁶³ Pismo Eliabete Križanić kolegici o doživljanju seminarja, Krško, 20. 12. 1993, osebni arhiv Brede Oblak.

Summary

The history of the development of permanent education dates back to 1988, when the Ministry of Education and Sport and the Institute of Education and Sport of the Republic of Slovenia activated the area with the planned establishment of the Special Educational Community for Pedagogical Orientation, while the official start of the implementation of various permanent education programs started the year later. It should be emphasized that some forms of education had been implemented before 1989. Breda Oblak's professional contacts with teachers were thus practically present throughout the whole period of her professional work. We record more than 50 different places across Slovenia and in neighborhoods in which Breda Oblak independently led seminars, but it is also necessary to emphasize the quantity, since Breda Oblak visited some of these places several times, especially in larger organizational centers. In principle, meetings in the form of musical workshops, lessons, lectures and consultations were related to general music education, as well as the Music Theory and early Music Education in Music Education.

Seminar education, entitled »*Glasbeni Bovec*«, was organized in Bovec between 1989 and 1993 under the auspices of the Academy of Music of the University of Ljubljana, the National Education and Sport Institute Slovenia and the Bovec Cultural Center. The main creator was Breda Oblak, whose idea of the permanent education of music pedagogues has become the central guide of Bovec musical meetings. As a Vice Dean for Student Affairs (1989–1993) at the Academy of Music of Ljubljana, she was in charge of leadership and organisation of programs on one hand and for professional contributions in the field of musical didactics as a high school lecturer on the other hand. During this period, six programs were conducted, which were set up holistically – besides seminars, where domestic and foreign experts discussed about current music-pedagogical issues every year, which concerned both the individual lessons of instruments and the teaching of music in general education, and the teaching of Music Theory and Solfeggio, accompanying concerts were also organized.

The Bovec seminar upgrading is a fundamental shift in the permanent education of music pedagogues in Slovenia and has significantly contributed to more efficient cooperation of various profiles of music teachers and, in general, to the overall concept of music education throughout the entire music education system.